

Тютюнник Світлана Василівна,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри організації обліку та аудиту,
Шуліка Юрій Олександрович,
студент ОКР «Магістр»,
спеціальність «Облік і аудит»,
Полтавська державна аграрна академія

УЗАГАЛЬНЕННЯ ЕТАПІВ АНАЛІЗУ ЛІКВІДНОСТІ ТА ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Одним із напрямів аналізу фінансового стану підприємства є оцінювання його ліквідності та платоспроможності.

Платоспроможність (ліквідність), у відповідності до Методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, – один з основних показників діяльності підприємства, що визначає спроможність підприємства здійснювати платежі, розраховуватися з боргами в необхідному обсязі та в зазначений термін наявними у нього коштами або такими, які безперервно поповнюються за рахунок його діяльності [1]. Тобто, у даному нормативному документі поняття платоспроможності та ліквідності ототожнюються. Однак, в економічній літературі більшість авторів зазначають, що ці категорії близькі за змістом, але категорія „ліквідність” у порівнянні з категорією „платоспроможність” є ширшою за своїм змістом.

На думку Ю. М. Тютюнника, у загальному розумінні термін „ліквідність” – це здатність майна безперешкодно перетворюватися у гроші, а термін „платоспроможність” – це наявність у підприємства грошей та їх еквівалентів, достатніх для розрахунків за поточною кредиторською заборгованістю, яка потребує негайного погашення. Таким чином, платоспроможність підприємства означає його можливість своєчасно та в повному обсязі задовольняти платіжні вимоги постачальників, сплачувати проценти і повертати кредити, виплачувати заробітну плату, вносити платежі до бюджету, тобто проводити розрахунки за короткостроковими зобов'язаннями [2, с. 274-276]. Аналіз ліквідності та платоспроможності доцільно проводити за наступними етапами.

1 етап. Аналіз ліквідності балансу. Ліквідність балансу показує

як швидко суб'єкт господарювання може перетворити свої активи у гроші для своєчасного погашення зобов'язань. Тобто, ліквідність балансу забезпечує порівняння обсягів і рівня ліквідності активів з обсягами і строками погашення зобов'язань, і у результаті визначаються надлишки або нестачі платіжних засобів для покриття зобов'язань і забезпечень.

2 етап. Оцінювання ліквідності та платоспроможності підприємства за системою відносних показників (коефіцієнтів). На цьому етапі розраховують основні та допоміжні показники.

До основних показників відносять:

- коефіцієнт абсолютної ліквідності, що характеризує миттєву платоспроможність та показує, яку частину поточних зобов'язань і забезпечень підприємство може погасити високоліквідними оборотними активами. Нормативне значення – $\geq 0,2$;

- коефіцієнт швидкої ліквідності – показує, яку частину поточних зобов'язань і забезпечень підприємство погасить за рахунок високо- та середньоліквідних оборотних активів. Нормативне значення – $\geq 0,7$;

- коефіцієнт загальної ліквідності – це комплексний показник оцінювання ліквідності та платоспроможності, розраховується як відношення всієї суми оборотних активів до величини поточних зобов'язань і забезпечень. Нормативне значення – $\geq 1,0$.

До допоміжних показників відносять: коефіцієнти платоспроможності, критичної ліквідності та покриття запасів.

3 етап. Оперативний аналіз платоспроможності, який допомагає передбачити можливі негативні відхилення у рівні поточної платіжної спроможності підприємств та запобігти їм.

4 етап. Визначення ознак поточної, критичної та надкритичної неплатоспроможності підприємства.

5 етап. Побудова багатофакторних моделей діагностики ймовірності банкрутства підприємства.

6 етап. Оцінювання впливу забезпеченості грошима та їх еквівалентами на фінансовий стан підприємства. На нашу думку, доцільно доповнити аналіз ліквідності та платоспроможності даним етапом, оскільки основною причиною неплатоспроможності підприємств є низька забезпеченість саме високоліквідними активами, а стійкий фінансовий стан суб'єктів господарювання забезпечується ефективним управлінням грошовими потоками. Одним із показників, які розраховуються на даному етапі, є

коефіцієнт достатності чистого грошового потоку ($K_{ДЧГП}$):

$$K_{ДЧГП} = ЧГП \div (ПП + З + Д), \quad (1)$$

де ЧГП – сума чистого грошового потоку;

ПП – сума погашення позик;

З – приріст запасів у складі оборотних активів;

Д – сума сплачених дивідендів акціонерам на вкладений капітал.

Доцільним є визначення впливу чинників на зміну коефіцієнта достатності чистого грошового потоку за допомогою способу ланцюгових підстановок. Загальна зміна коефіцієнта достатності чистого грошового потоку:

$$\Delta K_{ДЧГП} = ЧГП_1 \div (ПП_1 + З_1 + Д_1) - ЧГП_0 \div (ПП_0 + З_0 + Д_0); \quad (2)$$

у тому числі за рахунок факторів:

1) суми чистого грошового потоку:

$$\Delta K_{ДЧГПЧГП} = ЧГП_1 \div (ПП_0 + З_0 + Д_0) - ЧГП_0 \div (ПП_0 + З_0 + Д_0); \quad (3)$$

2) суми погашення позик:

$$\Delta K_{ДЧГППП} = ЧГП_1 \div (ПП_1 + З_0 + Д_0) - ЧГП_1 \div (ПП_0 + З_0 + Д_0); \quad (4)$$

3) приросту запасів у складі оборотних активів:

$$\Delta K_{ДЧГПЗ} = ЧГП_1 \div (ПП_1 + З_1 + Д_0) - ЧГП_1 \div (ПП_1 + З_0 + Д_0); \quad (5)$$

4) суми сплачених дивідендів акціонерам на вкладений капітал:

$$\Delta K_{ДЧГПД} = ЧГП_1 \div (ПП_1 + З_1 + Д_1) - ЧГП_1 \div (ПП_1 + З_1 + Д_0). \quad (6)$$

Таким чином, для досягнення високих фінансових результатів суб'єкти господарювання повинні підтримувати достатній рівень платоспроможності. У зв'язку з цим виникає необхідність проведення комплексного оцінювання ліквідності та платоспроможності, а за їх результатами прийняття ефективних управлінських рішень, які забезпечать підвищення рівня платіжних можливостей підприємств.

Список використаних джерел:

1. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, затверджено наказом Міністерства економіки України № 14 від 19 січ. 2006 р. (у редакції наказу Міністерства економіки України № 1361 від 26 жовт. 2010 р.) [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз : [навчальний посібник] ; частина I / Ю. М. Тютюнник ; 2-ге вид., перероб. і доп. – Полтава : РВВ ПДАА, 2014. – 358 с.